

חברות וחברי אגודה, ידידות וידידים יקרים,

אתחיל בלשאל מה שלומכן.?

כבר שלוש שנים שהמלחמה הזו נוכחת בחיינו - לפעמים בעוצמה גדולה, לפעמים ברקע, אבל כמעט אף פעם לא נעלמת באמת. גם עכשיו, עם הפסקת האש השברירית שרק החלה, נדמה שאנחנו לומדות ולומדים שוב איך נראית שגרה. שגרה עם כוכבית. שגרה עם דריכות. שגרה שיודעת עד כמה מהר הכול יכול להשתנות. ובתוך זה - בני ובנות הנוער. נערות ונערים שעבורם המציאות הזו הפכה כמעט לנורמה. שלוש שנים של חוסר יציבות, של הפסקות, של חזרה ושוב עצירה. עייפות שמצטברת, לפעמים גם קהות, ולצד זה - צורך עמוק במפגש, בהכוונה, באנשים שיאפשרו מרחב שבו אפשר לשאול, להתבלבל, להבין.

וכאן אנחנו נכנסות.ים, המנחות והמנחים. עם כל מה שאנחנו סוחבות וסוחבים בעצמנו, אנחנו מתבקשות ומתבקשים לחזור אל הכיתות, אל המפגש, ולהמשיך לעשות את מה שאנחנו יודעות ויודעים לעשות - לייצר שיח והסברה על חינוך מיני מיטבי. לא מתוך שלמות, אלא מתוך נוכחות. לא מתוך ודאות, אלא מתוך הקשבה. אנחנו, חברות.ים הוועד המנהל של האגודה לחינוך מיני, קשובות וקשובים לצרכי השדה ונמצאות ונמצאים כאן עבורכן ועבורכם - לתמיכה, לליווי ולסיוע בתוך החזרה המורכבת לכיתות. בדלת פתוחה, העמותה אותה אני מנהלת, ואשר חוגגת השנה 60 שנות פעילות, אנו נשענות ונשענים על ידע מקצועי עמוק שנצבר לאורך עשרות שנים - מתוך מפגש מתמשך עם בני ובנות נוער ועם המציאות המשתנה שבה הם והן גדלות וגדלים. בימים אלו אנחנו משקיעות ומשקיעים בליווי, בהדרכה ובתמיכה במנחות ובמנחים שלנו, מתוך הבנה שהיכולת להחזיק מרחב לאחרים מתחילה בלהיות מוחזקות.ים בעצמנו. ומתוך המקום הזה, נשמח לסייע גם למנחות ומנחים נוספים בשדה - לחשוב יחד, להתייעץ, ולהישען זה על זה. אנחנו גם נמצאות ונמצאים בתקופה טעונה במיוחד בלוח השנה - לאחר יום השואה, יום הזיכרון ויום העצמאות. ימים שמביאים איתם כאב, זיכרון, מורכבות, ושאלות של זהות ושייכות. בתוך כל זה, חשוב לנו להמשיך ולספק שירותי יעוץ וחינוך מיני לבני ובנות נוער, לצעירות ולצעירים, לאנשי ונשות חינוך ולקהילות - בדרך המקצועית, הרגישה והמקבלת ביותר. אולי זו המשימה שלנו דווקא עכשיו - להמשיך להאיר גם כשהאור לא מובן מאליו. לייצר מרחבים שבהם אפשר לנשום, לשאול, להרגיש ולהיות.

אסיים בלאחל לכולנו - לשדה שלנו ולמדינתנו - ימים של שקט בכל החזיתות, יותר קבלה ופחות שיפוטיות, יותר חמלה לעצמנו ולאחרים, ויכולת להמשיך בעשייה החינוכית החשובה שבחרנו בה, גם בתוך מציאות מורכבת.

לירון באוכנר, מנכ"לית דלת פתוחה
חברת הוועד המנהל

האגודה לחינוך מיני בישראל מזמינה את נציגות הארגונים חברי האגודה למפגש בנושא

ניהול בשעת משבר מתמשכת

עם עו"ד איימי בכור בוני
האקדמיה לניהול משברים

ראשון 3.5 | 20:00 | זום

[להרשמה למפגש <<](#)

מפגש ארגונים: ניהול בשעת משבר

מתמשכת - עם עו"ד איימי בכור בוני

ביום ראשון, ה-3.5.2026 בשעה 20:00 בזום, נקיים מפגש מיוחד עם עו"ד איימי בכור בוני, בנושא ניהול בשעת משבר מתמשכת. עו"ד בכור בוני, יוצרת הפודקאסט "האקדמיה לניהול משברים" ומחברת הספר STORMS DONT LAST FOREVER תדבר איתנו על משברים כהזדמנות עסקית ואישית לצמוח מהם.

[להרשמה ללא עלות לארגונים חברי אגודה](#)

האגודה לחינוך מיני בישראל שמחה להזמין אתכם:

מפגש קהילת תל אביב

AY!

8.5.2026

שישי

13:00-09:30

מפגש קהילת תל אביב

האגודה לחינוך מיני בישראל שמחה להזמין את חברי.ות וידידי.ת האגודה מאזור המרכז להצטרף למפגש קהילה אחרון לשנה זו.

המפגש יתקיים ביום שישי, ה-8.5.2026 בשעה 09:30 בתל אביב.

[להרשמה למפגש](#)

יום המודעות לכאבים ביחסי מין

ביום חמישי, ה-07.05.2026, יתקיים וובינר מקיף בנושא, בחסות בית החולים הדסה עין כרם. זוהי יוזמה ישראלית, ראשונה בעולם, שנועדה להעלות את המודעות לכאבים ביחסי מין - תופעה שכיחה ולא מספיק מדוברת.

[לפרטים ולהרשמה](#)

יום המודעות לכאבים ביחסי מין.

האגודה לחינוך מיני בישראל מזמינה את חברות וידידות האגודה להרצאה בנושא

**מיניות מבראשית -
חינוך למיניות בגיל הרך**

ד"ר חן קצביץ' פרסלר

10.5.2026
בשעה 20:00 בזום

ההשתתפות בהרצאה היא ללא עלות
לחברות ימידיות. אגודה מומנת
בהרשמה מראש

הרצאת אגודה: ד"ר חן קצביץ' פרסלר: מיניות מבראשית - חינוך למיניות בגיל

הרך

האגודה לחינוך מיני בישראל שמחה מאוד לארח את יו"ר האגודה היוצאת, ד"ר חן קצביץ' פרסלר, להרצאה שתעסוק ברצף ההתנהגות המינית בילדות. ההרצאה תתקיים **ביום ראשון, ה-10.5.2026 בשעה 20:00 בזום.**

[להרשמה ללא עלות לחברות וידידות אגודה](#)

התוכנית ללימודי מגדר
ע"ש פרופ' דפנה זירעאלי
היחידה ללימודים בין תחומיים
אוניברסיטת בר-אילן

המגמה
ללימודי
גבריות

**הזמנה
כנס גבריות ופמיניזם
בזמנים לא יציבים:
משבר, התנגדות,
התחדשות**

כ"ה באייר, 12 במאי 2026
אוניברסיטת בר-אילן,
בניין פלדמן (301)

כנס גבריות ופמיניזם בזמנים לא

יציבים: משבר, התנגדות, התחדשות

מה הקשר בין לואי ת'רו, המנוספרה, בנים אבודים, אבות חדשים, גברים "נאורים", ופמיניזם? זה הסיפור של הזמן התרבותי שלנו. בזמן שהעולם מוצף בשיחות על משפיעני גבריות, backlash, חרדת גברים, ושפות חדשות של כוח, פגיעות וזעם נדמה שיותר ויותר ברור: גבריות היא לא "נושא של גברים בלבד" - היא שאלה חברתית, פוליטית ותרבותית שנוגעת לכולנו - אשר בלב כנס זה.

הכנס יתקיים **ביום שלישי ה-12.5.2026 החל מהשעה 9:00** בבניין פלדמן באוניברסיטת בר אילן.

[לפרטים](#)

מפגש גברים מחנכים למיניות |

בהנחיית מתן ליבנה ומיכאל קרן

שלישי 26.5 | 16:00 | תל אביב

להרשמה למפגש | <<

האגודה
לחינוך מיני
בישראל

מפגש גברים מחנכים למיניות

האגודה לחינוך מיני בישראל שמחה להזמין את חברי וידידי האגודה להצטרף למפגש ראשון מסוגו, שיתמקד בדיון בסוגיות הייחודיות של מחנכים גברים, בעבודה החינוכית עם נערים.

המפגש יתקיים **ביום שלישי ה-26.5.2026 בשעה 16:00 בתל אביב.** ינחו את המפגש מתן ליבנה ומיכאל קרן.

[לפרטים ולהרשמה](#)

האגודה לחינוך מיני בישראל שמחה להזמין אתכם:
מפגש קהילת חיפה

YAY!

29.5.2026

שישי

13:00-09:30

מפגש קהילת חיפה

גם הצפוניות בינינו מוזמנות. ים למפגש קהילתי אחרון לשנה זו!
המפגש יתקיים **ביום שישי, ה-29.5.2026 בשעה 09:30 בחיפה.**
[להרשמה למפגש](#)

HEINRICH BÖLL STIFTUNG TEL AVIV | המרכז למיני בישראל | פאנורם | לועת בה

יום ה', 11.6.2026
13:30-9:00

אוניברסיטת בר-אילן
אודיטריום פלדמן, בניין 301 קומה 2

קידום מדיניות רשותית מודעת גבריות

9:00 התכנסות

9:30 ברכות:
פרופ' בני ספקל, ראש התכנית ללימודי מגדר, אוניברסיטת בר-אילן
ענבל שחיו, מנהלת מחוס דמוקרטיה ושוויון מגדרי, קרן היינוך בל בתל אביב
ד"ר דרור נצר, יוזמת קווים אדומים, ארגון שילומים

10:10 ה-7:10 כרז למתפתח הנראות של הכאב הגברי
ד"ר אורן גור, מנהל שותף של התכנית להשרת מנחי נכדים באוני-תל-אביב

10:40 להחזיר את הכתוב - ספוקו וורד טוסקלי
אסף שנהב, איש גיש. אמן ומנחה סדנאות ספוקו וורד

11:00 הפסקה

11:20 קידום מדיניות רשותית מודעת גבריות
איתי אמדורסקי, מרכז "לועת בה", המעורר

11:40 מושב יוזמות מודעות גבריות וקידום מדיניות
מנחה - ד"ר יעל חסון, מנכ"לית מרכז ארזה מעלי אבהות ותמיכה בציבור הערבי אברהם אבאריה, עובד סוציאלי, מטפל ומדריך בקליניקה בנפו

13:15 סיכום וסדרה

13:30 סיום

צוות הכנס: איתי אמדורסקי ואורי בכר - מרכז "לועת בה", המעורר
לפרטים נוספים ויצירת קשר: Itay-a@meorer.co.il

מועד חדש לכנס קידום מדיניות רשותית מודעת גבריות

מרכז הדרכה לגעת בזה - המעורר, בשיתוף קרן היינוך בל ואוניברסיטת בר-אילן, שמחים להזמין אתכם לכנס ייחודי בנושא חשיבה מודעת גבריות ברשות המקומית, שיתקיים **ביום חמישי ה-11.6.2026 באוניברסיטת בר אילן.** בכנס זה יבחנו היבטים שונים של הרשות המקומית - חינוך, רווחה, תרבות ופנאי, בריאות ועוד - מתוך עדשה מגדרית המתמקדת בשאלות של גבריות, וכן תושק חוברת ראשונה מסוגה בישראל, בנושא קידום מדיניות רשותית מודעת גבריות. החוברת מכילה תשתית תיאורטית נרחבת, מחקרים מרחבי העולם, וכן המלצות ליישום ברשות.

[לפרטים נוספים ולהרשמה <<](#)

כשהמנחה מסמיקה: על פגיעות ונוכחות בחינוך מיני
הדר זבולוני, יועצת חינוכית המלווה נערות ונשים למיניות בריאה ודימוי גוף דרך
סדנאות, הרצאות וליווי רגשי - "מיניות ברגישות".
בעלת הפודקסט "בצירי הדרך".

הסמקתי מול תלמידים בשיעור חינוך מיני.

זה לא פעם ראשונה שזה קורה לי. כל החיים ההסמקה ניהלה אותי. היא סיפרה לי מה אני מסוגלת לעשות ומאיפה אני צריכה לברוח. אבל הפעם, בתוך החדר, קרה משהו אחר. העברתי שיעור על מיניות בריאה בכיתת תקשורת (אוטיזם) של בנים (בתפקוד גבוה). ישבנו במעגל ודיברנו על מה "מבאס" בלהיות בן. אחד מהם הצביע על הזיפים שלו ושיתף שהוא לא אוהב אותם. החבר שישב לידו, אמר לו: "גם לבנות יש זקן ושפם, אתה פשוט לא רואה כי הן מורידות".
 הבחור החמוד עם הזיפים הסתכל על החבר שלו בפליאה.
 ואז הוא הסתכל עליי.
 אוי לא.

עליי - האישה היחידה שישבה שם בחדר, המורה לחינוך למיניות (וגם היועצת שלהם), עם שיעור על הפנים בצבע בלונדיני שבקושי רואים (ועוד כזה שבאמת לא רואים, כי גם היא מהבנות האלה שמורידות).

ברגע אחד הרגשתי איך חום הגוף שלי עולה. הבחור החמוד עם הזיפים על הפנים, הסתכל עליי. וברגע שאחרי כבר הייתי סמוקה כולי. הרגשתי איך הדר הקטנה מבקשת ממני לברוח. הרצף המחשבתי הטורדני התעורר: "מה יחשבו עלייך?", "איך את יכולה להעביר שיעור כשאת בעצמך מובכת ככה?", ובעומק - "עכשיו כולם יודעים שאת לא טובה".

מבט אל מאחורי הסומק: כשהגוף חושף את הסוד

לפני שנצלול למושגים המקצועיים, כדאי להבין מהו הסומק הזה, שצובע אותנו ללא רשות. מבחינה ביולוגית, הסמקה היא תגובה לא רצונית של מערכת העצבים הסימפתטית (זו שאחראית על מצבי "הילחם או ברח"). ברגע של מבוכה או חשיפה חברתית, המוח משחרר אדרנלין שגורם לכלי הדם הקטנים בפנים להתרחב. זהו ביטוי פיזיולוגי ייחודי - הרגש היחיד שיש לו "עדות" גלויה שאי אפשר להסתיר. עבור מי שחווה הסמקה כרונית, כמוני, הסומק הופך למעין "בוגד פנימי"; ככל שאנחנו מנסים להסתיר אותו, החרדה עולה, האדרנלין גובר, והלחיים בוערות חזק יותר.

המושגים שאליהם אתייחס כעת, מתוך מחקר הדוקטורט של ד"ר נועה נופר על הכשרת מורים לחינוך למיניות חיובית, עוזרים להבין למה דווקא במפגש החינוכי-מיני הגוף שלנו בוחר "להסגיר" אותנו כך: ראשית, פגשתי את "העצמי המגדרי" (Gendered-self). המבוכה לא נבעה רק מהנושא המיני, אלא מהחשיפה של הזהות המגדרית שלי מול קבוצה שונה ממני. כשהתלמיד הצביע על הזיפים והסתכל עליי, הוא "חשף" את הנשיות שלי בתוך מרחב גברי - רגע שמעורר מבוכה כמעט אוטומטית.

שנית, נסדק מיתוס המנחה ה"פראית".

התפיסה המקובלת על מנחות למיניות, כפי שעולה גם במחקרה של נופר, היא של נשים שהן 'בעלות ידע ושליטה'. אנחנו מצפות מעצמנו להיות הדמות ה'משוחררת', זו שדבר לא מביך אותה, מעין "אשת פרא" שחסינה בפני עכבות. אך המציאות החינוכית מגלה לנו שאי אפשר להפריד בין הידע המקצועי לבין הגוף שדרכו הוא עובר.

הזהות המקצועית שלנו אינה "ראש מדבר" בלבד; היא שוכנת בתוך גוף חי, מרגיש וזוכר. באותו רגע מול התלמידים, כשהחום עלה בתוכי, הגוף שלי לא פעל על פי הפרוטוקול המקצועי ששיננתי. הוא הגיב לסיטואציה האנושית, למבט של הבנים ולמגע עם הנושא הטעון. הבנתי שאנחנו לא רובוטים; כשאנחנו מדברים על מיניות אנחנו נוגעים בחומרים חיים, והגוף שלנו מגיב בהתאם. במקום לראות בסומק "תקלה" שפוגעת בסמכות שלי, הבנתי שהסמכות המקצועית האמיתית היא זו שלא מנסה להיות חסינת מבוכה, אלא יודעת להיות נוכחת בתוך הגוף המרגיש שלה.

מהימנעות ל"אי-נוחות בריאה"

חזרה לשיעור. תוך כדי שאני עסוקה בסומק שלי, אני שומעת את אחד התלמידים אומר בקול מול כולם: "את מובכת". הסתכלתי עליו וחייכתי חיוך מובך. "נכון", אמרתי לו, "אני מובכת". ברגע שאחרי הוא כבר חזר להתעסק עם חברו בשאלה איך להוריד את הזקן לצמיתות.

בספרות המקצועית, מבוכה משמשת לעיתים ככוח ממשטר הגורם לנו להתיישר לפי הנורמות כדי לא להיחשף. מנחים רבים בוחרים בנתיב ההימנעות כדי לא להסתכן בתחושה הלא נעימה. אך כפי שעולה ממחקרה של נופר, ניתן להסתכל על המבוכה גם כעל "אי-נוחות בריאה". במקום לראות בה חסם, הפכתי אותה לפעולה של נוכחות. המבוכה הופכת לבריאה כשהיא מאפשרת לנו לנרמל את האנושיות שלנו. הסמכות המקצועית שלי לא נסדקה כשהודיתי במבוכה שלי - היא פשוט הפכה למודל (Modeling) של קבלה עצמית וחוסן.

הכלי המעשי: נוכחות בתוך המבוכה בשפת ההתמקדות

אז איך עוברים מהדחף המוכר "לברוח מהחדר" לנוכחות מלאה בתוך המבוכה? בשנים האחרונות אני חוקרת את שפת ההתמקדות (Focusing) במקביל לחקירה שלי את עולם החינוך המיני, והחיבור ביניהם מאפשר לי את הקבלה של עצמי כמנחה כפי שאני, בלי ניסיון להיות מישהי אחרת. הגישה פותחה על ידי הפרופסור לפילוסופיה ופסיכולוגיה יוג'ין ג'נדלין, והיא מבוססת על היכולת להקשיב ל"חוכמת הגוף" באופן לא שיפוטי. עקרון הליבה של השיטה הוא ה-Felt Sense (תחושה מורגשת) - אותה איכות גופנית עמומה שנושאת בתוכה משמעות רגשית רחבה, עוד לפני שיש לנו מילים עבודה.

ההתמקדות מאפשרת לנו לשהות עם התחושות ב"מרחק נכון" - כזה שמאפשר להקשיב לגוף בלי להיבלע בתוכו. כשהמבוכה עולה בשיעור, אני עוברת דרך שלושה שלבים:

- 1. זיהוי ומתן שם:** במקום להיבהל מהחום, אני מזהה את ה-Felt Sense ואומרת בלב: "אני שמה לב שיש כאן משהו שמרגיש חם וחשוף". עצם מתן השם לתחושה יוצר הקלה; אני כבר לא "הסמקה מהלכת", אלא אדם שיש בו חלק שמסמיק כרגע.
- 2. יצירת מרחק נכון:** המחשבה אומרת "את לא מקצועית", אבל בנוכחות מיטיבה אני יכולה להגיד: "אני רואה שיש בתוכי חלק שמפחד מהחשיפה, ואני יכולה להיות לידו". כשאני לא מזדהה לחלוטין עם הבושה, מתפנה מקום למנחה שבי להמשיך לתפקד.
- 3. דיאלוג ונוכחות עם ה"יש":** במקום להשקיע אנרגיה בהסתרה, אני בוחרת בשיתוף: "נכון, אני מובכת". כשניתן שם למה שקורה בגוף מול הכיתה, האנרגיה שהושקעה ב"החזקת המסכה" מתפנה חזרה להנחיה קשובה ונוכחת.

לסיכום: האומץ להיות מנחה מרגישה/ הגוף כמצפן

הסמקה או כל ביטוי אחר של מבוכה אינם תקלות במערכת ההפעלה של המנחה. הם עדות לכך שאנו חיים, מרגישים ונוגעים בחומרים של החיים עצמם. כשאנחנו מסכימים לשהות בתוך המבוכה ולא לברוח ממנה, אנחנו מעבירים את השיעור החשוב ביותר: שמיניות היא לא רק טכניקה או ידע, אלא מפגש אנושי חשוף. האומץ להסמיק, להודות באי-הנוחות ולהישאר נוכחים בתוך הגוף המרגיש, הוא שמנרמל עבור התלמידים את החוויה שלהם עצמם. בסופו של דבר, המסר העמוק ביותר שאנו יכולים להעביר בחינוך מיני אינו איך להיות "חופשיים" או "חסינים", אלא איך להיות בבית בתוך הגוף שלנו – על כל התגובות, הרגשות והצבעים שהוא בוחר ללבוש.

להמשך המסע...

התובנות הללו הן הלב של ההרצאה שלי, "אדום בפנים" - העוסקת ברגישות, בושה וחברה, ובדרך לקבלה עצמית. ההרצאה מתאימה לנערות (ט'–י"ב), חניכי מכינות, צוותי חינוך והורים, ומיועדת לכל מי שרוצה ללמוד איך להפוך רגישות וכאב לבחירה אחרת בבגרות.

מקורות

נופר, נ. (2024). הכשרת מורות ומורים לחינות למיניות חיובית: מחקר פעולה (חיבור לשם קבלת תואר דוקטור לפילוסופיה). התוכנית למגדר, אוניברסיטת בן גוריון.

תקציר אסופת המאמרים "גוף משלך: רפואה, מין ומגדר" יעל השילוני-דולב ושרון אורשלימי

החל משנות ה-60 של המאה שעברה, התנועה הפמיניסטית קוראת תיגר על יחסי כוח מגדריים ותפיסות שמרניות בנוגע להבדלים בין המינים, תפיסות שעיצבו את הידע המדעי ואת הפרקטיקה הרפואית מאז ומעולם. חוקרות ואקטיביסטיות נאבקות לחשוף את ההטיה המגדרית ברפואה, את המדיקליזציה של גוף האישה, ואת השפעתן על הידע אודות נשים ועל הטיפול בהן. עם זאת, לדאבוננו, לצד הישגים מפוארים של התנועה הפמיניסטית בכלל ובתחום של בריאות ומגדר בפרט, השנים האחרונות מאופיינות בתגובות-נגד חריפות ובנסיגה. בהיבט של רפואה, מין ומגדר, הישגים פוליטיים שנדמו כבלתי מעורערים - כמו ההכרה באוטונומיה של נשים על גופן ובזכותן הבסיסית לבחור להפסיק היריון - נפגעה במקומות רבים בהם שולט הימין השמרני החדש. בישראל, קשה להאמין, אבל יש היום מי שמדברים בשם הדת וערכי משפחה שמרניים על איסור אמצעי מניעה ועל הפלות כרצח. גישה זו היא מהפכה שאינה עומדת בקנה אחד עם המסורת היהודית, אך היא קונה אחיזה בחלקים של הציבור הישראלי. בה בעת, ארגונים אקטיביסטיים, אנשי ונשות מחקר, ארגונים חברתיים ויזמיות בתעשייה ממשיכות לקדם שינוי ומשיגות הישגים משמעותיים.

בתוך מציאות חברתית סוערת זו, ערכנו את האסופה "גוף משלך: רפואה, מין ומגדר" המאגדת מעל ארבעים כותבות וכותבים ועשרים מאמרים העוסקים בהיבטים שונים של הנושא. האסופה היא הספר הראשון בעברית המציג את הידע העכשווי ביותר בתחום, תוך סקירה היסטורית של התפתחות המושגים בנושא, השינויים בידע לאורך הזמן, הוויכוחים והמאבקים העדכניים ביותר. בכך "גוף משלך" ממלאת את החסר ויוצרת בסיס רחב של ידע ביקורתי ועדכני בעברית הנגיש לקהל המשכיל על סוגיות יסוד בתחום הרפואה, מין ומגדר.

כעמדה אידיאולוגית, האסופה מחברת בין ידע אקדמי, ממסד רפואי ומציאות חייהן של נשים וארגונים חברתיים העוסקים בכך. לצד מחקר אקדמי עשיר, יש בישראל פעילות ציבורית ענפה של עמותות העוסקות בקידום השיח על נשים ורפואה, וידע רב צומח מהשטח עצמו. לכן, המאמרים נכתבו ביחד או לחוד בידי מיטב החוקרות והחוקרים ממדעי הרוח והחברה, מדעי הבריאות והרפואה, מדעי המוח, פילוסופיה, לימודי מגדר, לימודי מוגבלות ועוד, ובידי אקטיביסטיות מתחומים מגוונים. מטרת הידע המוצג באסופה היא לא אך ורק הבנה לשמה, אלא גם קידום הוגנות מגדרית בתחום הבריאות והרפואה. כמיטב המסורת של הגישה הביקורתית לחקר המדע, האסופה רואה ברפואה מוסד חברתי תלוי הקשר, זמן, מקום, מעמד ומגדר, ומאירה את שלל ההטיות המגדריות, הגזעיות, הגילניות והמדירות את בעלי המוגבלות המאפיינות את השדה הרפואי, ואת ההצטלבויות השונות ביניהן. מאמרים רבים באסופה מתייחסים למבנה הסקסיסטי העמוק של השדה המדעי-רפואי, מבנה מבוסס ויציב שהשינוי בו איטי, אך גם מאירים נקודות של שיפור ושינוי.

כעורכות אנו מודעות לכך כי בעידן פוסט-האמת שלאחר מגפת הקורונה, ועם שגשוגן של גישות פוליטיות פופוליסטיות ותפיסות קונספירטיביות, נעשה שימוש לרעה בעמדת ביקורת המדע. לכן, כתיבה על מדע ורפואה כיום היא הליכה על חבל דק בין עמדות פוזיטיביסטיות שאוטמות עצמן מפני ביקורת ונאחזות בדימוי של אמת מוחלטת, לבין תיאוריות המפרקות כל אפשרות לצבור ידע שיטתי ומשתפות פעולה עם עמדות קונספירטיביות ושמרניות. האסופה מנסה להלך על החבל הדק הזה - גם לבקר וגם לא להשליך את התינוק ביחד עם מי האמבט. גם לבקר וגם לחגוג התקדמות והישגים.

לאסופה שישה פרקים. הראשון שואל: האומנם שני מינים? ומניח את התשתית המושגית לספר כולו, תוך חיבור בין הדיון התיאורטי-פוליטי אודות מין, מגדר ומיניות לפרקטיקה הרפואית, וניסיון לענות על השאלה: כיצד השיח האנטי-מהותני מתבטא במחקר הרפואי ובמאבקים הפמיניסטיים בתחום הבריאות. הפרק עוסק גם בשאלה האם יש הבדלים בין המח הנשי לזה הגברי, וברפואה מגדרית על יתרונותיה ומגבלותיה. מאמרי השער השני מתמקדים בפרופסיה הרפואית ויחסי כוח, ועוסקים בהטיות פטריאכליות של ארבע פרופסיות; גניקולוגיה, סקסולוגיה, מיילדות ופסיכיאטריה. במוקד השער השלישי נמצא הדיון באמצעי מניעה וזכויות רבייה ומשטור יכולות הילודה של נשים. פרקי הספר עוסקים בהתפתחות ההיסטורית של אמצעי מניעה לנשים, בשימוש האפל באמצעי מניעה כחלק מתפיסות גזעניות ומניסיון לצמצם ילודה של נשים מוחלשות, ובטכנולוגיות של מניעת היריון לצמיתות, תוך הפניית המבט גם לקשירת צינורית הזרע של גברים. השער הרביעי - על העיוורון: דן במחלות שקופות כמו פיברומיאלגיה ואנדומיטריוזיס, ביחס המפלה ומסכן החיים אל נשים עם מוגבלות, ובגיל המעבר כסוגיה שהידע הרפואי אודותיה דל, והיא רלוונטית גם לגברים. השער החמישי - חוויה נשית, תודעה ופעולה, מציג את הפער בין הידע האובייקטיבי-רפואי-מדעי, לבין ידע של נשים על גופן הנובע מחווייתן תוך התבוננות בתודעת הלידה, ביחס להריון העומד בפני הפסקה יזומה ובחוויה של הבדיקה הגניקולוגית. השער האחרון מבקש להביט לעתיד ודן בחדשנות הטכנולוגית בתעשיית הפמטק, במעבדות החוקרות פריון ובנושא שלא זוכה לתשומת לב מספיקה: רפואה ובריאותם של גברים.

בסקירה זו לא נוכל להרחיב אודות שלל המאמרים, אך כן נפרט מעט יותר על כמה מאמרים שהם רלוונטיים במיוחד לעוסקות ולעוסקים בחינוך למיניות בריאה ולקוראות וקוראי כתב העת.

במאמרה 'מדיקליזציה של קשיים מיניים, בוחנת מיה לביא-אג'אי את ההטיות המגדריות והחברתיות במקצוע הסקסולוגיה. אף שתחום ידע זה פרץ דרך והיה חלופה למחשבה הדתית, לביא-אג'אי חושפת כיצד התפתחות הידע על טיפול מיני הייתה נגועה בתפיסות הטרונומרטיביות, ביחסי כוח ובמשטור החוויה המינית מרובת הפנים. היא מציגה אסכולה חדשה המרחיבה את ההגדרה של מהי מיניות "תקינה" ומיניות בכלל. שרון אורשלימי סוקרת במאמרה את ההתפתחות ההיסטורית של אמצעי מניעה לנשים, ומתארת את הביקורת הפמיניסטית ארוכת השנים על המדיקליזציה של מניעת היריון, ואת המוטיבציות של שחקנים גלובליים לנהל אוכלוסייה באמצעות התערבות בגוף האישה. כמו כן מתוארת בו התופעה העכשווית של ירידת קרנם של אמצעי מניעה הורמונליים, וצמיחתן של שיטות אלטרנטיביות המתנגדות להיגיון של הממסד הרפואי.

נוגה פרידמן מפנה את המבט לגוף הגברי, ועוסקת בטכנולוגיות של מניעת הריון לצמיתות. מאמרה מתמקד בשוליות אמצעי מניעה קבועים (קשירת צינורית הזרע וקשירת חצוצרות) בנוף הישראלי, ובגישת הפרו-נטליזם (עידוד ילודה) המאפיינת את החברה בישראל. נוסף על כך, חושפת פרידמן את היחס השונה כלפי גברים וכלפי נשים המעוניינים לא להיות פוריים יותר וכן כיצד הממסד הרפואי רואה במניעת הריון תפקיד של נשים, ומתעלם מהאחריות המשותפת לגברים.

מאמרו של שרון ליבנה פרידמן, שיר שחר ואיה ורטהיימר עוסק באנדומיטריוזיס, מחלה שקופה שנשים בגילי הפריור סובלות ממנה. הכותבות פעילות בעמותת "אנדומיטריוזיס ישראל", ומאמרו מציג את התפתחות הידע הרפואי והעמדות הציבוריות ביחס למחלה זו. מחלה זו מתאפיינת בכאב אגני, ומבטאת את היחס לכאב בקרב נשים כחלק מההוויה הנשית, ולא כמצוקה הראויה למחקר, להשקעת משאבים ולטיפול.

מאמרו של מיכל חסון, גלית נויפלד-קרושינסקי ושרה טנקמן מארגון "קרן בריאה" בוחן ממצאי סקר רחב היקף בנושא הבדיקה הגינקולוגית והשפעתו על מערכת הבריאות. נסקרות בו חוויותיהן של נשים בבדיקה הגינקולוגית וממופים האתגרים, החסמים והתובנות של נשים במהלך בדיקה זו. בהתאם לממצאי המחקר, מוצעים פתרונות מעשיים לסוגיות שעלו מקרב הנחקרות. חשיבותו של המאמר היא הדגשת היכולת של נשים כמטופלות לעצב מחדש את שירותי הבריאות שלהן ואף להשפיע על הלמידה של רפואת נשים. הכותבות מציעות להתבונן בבדיקה הגינקולוגית כמקרה בוחן בדיון על רפואה ומגדר, הכולל סוגיות הנוגעות לזכויות נשים בטיפול רפואי, הסכמה מדעת, יחסי כוח במפגש הרפואי, והאוטונומיה הגופנית של נשים.

במאמר הסוגר את האסופה, ירון שוורץ דן בגבריות, רפואה ומגדר ושואל מה מקומם של גברים בתוך אסופת מאמרים של רפואה, נשים, פמיניזם ומגדר. תשובתו היא כי נקודת מבט מגדרית היא חובה גם ברפואת גברים. בעוד בספרות המחקרית גברים מוצגים בעיקר כבעלי עמדות הכוח וכקובעי המדיניות, פגיעותם וההשפעות הקשות של המגדר על בריאותם אינן זוכות להתייחסות ראויה. שוורץ טוען כי התבוננות על גברים ועל גבריות מנקודת מבט של התנהגויות בריאותיות גבריות, מלמדת כי לגברים לא רק שאין יתרון מול נשים, אלא דווקא יש להם חיסרון משמעותי שפוגע אנושות באיכות חייהם. כדי לתת מענה לבעיה זו, הוא מציע לקדם תיאוריות לבריאות, למחלות, לגברים ולגבריות על פי מודל השפעת המגדר והחברות על גבריות לאורך חייו של הגבר.

אנו מקוות כי הספר ייהפך לנדבך חשוב בלימודים של אנשי מקצועות הבריאות, כמו גם של מחנכות ומחנכים למיניות בריאה ומקדמי בריאות מינית. נוסף על כך, האסופה מיועדת לכל מי שהנושא המגדרי מעניין אותם, לחוקרות ולחוקרים, למקבלי החלטות בנוגע למדיניות, ולקהל הרחב המגלה עניין בסוגיות מגדריות בכלל, ובסוגיות של מגדר ורפואה בפרט.

כמו לכל ספר, גם לזה שלפנינו יש מגבלות ותחומים שנשארו מחוץ לו. אנו מקוות שהתחום יועשר במאמרים ובספרים נוספים שישלימו את החסר, כמו דיון מעמיק בתפקידן ובמיקומן של נשים במערכת הבריאות לאורך ההיסטוריה ועד ימינו אנו, ממיילדות ועד רופאות ומנהלות במערכות בריאות, דיון מקיף יותר בנושא רפואת להט"ב ואינטרסקס, וגם דיון נרחב יותר ברפואה וגברים, נושא שנגענו בו מעט בספר זה.

הטבה מיוחדת לקוראות. ים המידעון - קוד קופון 2804 יעניק לכן. 30% הנחה על הספר.

הקופון בתוקף בין ה-14.5-30.4

[לרכישה <](#)

30% הנחה

משחקים מיניים בגיל הרך סרה גל, אמא, מורה, מרצה ומנחה בכירה לחינוך מיני, חברת הוועד המנהל של האגודה לחינוך מיני בישראל וממנהלות קהילת הפייסבוק חינוך למיניות חיובית

כבר הרבה מאוד זמן שאני רוצה לכתוב על משחקים מיניים בילדות. נושא שאני מרגישה שהוא פוגש אותנו, המבוגרים, בבטן הכי רכה שלנו. ולמרות שמדובר בנושא כל כך נפוץ, שהוא גם חלק מהתפתחות מינית תקינה ונורמטיבית - זה עדיין נושא שנתפס כטאבו (במיוחד אם תכתבי עליו מנקודת מבט חיובית שרואה בו חלק בלתי נפרד מהתפתחות מינית תקינה...)

כשאני כותבת "משחקים מיניים בילדות" למה אני מתכוונת?

בספרות המחקרית, משחקים מיניים בילדות מתוארים כמגוון התנהגויות שבהן ילדות וילדים יבטאו חקר וסקרנות לגבי גוף, מגע והבדלים בין המינים במסגרת משחק וחקר התפתחותי. בדרך כלל אנחנו נפגוש את זה בדוגמאות של: "תראה לי ואני אראה לך", משחקי תפקידים כמו רופאה וחולה, חשיפה של איבר המין בגן/בסלון, משחקי אמבטיה, שאלות סקרניות על הגוף, השוואה בין גופים של ילדים וילדות אחרות ועוד... אבל למרות שהמושג מתאר התנהגות של ילדים, בהקשר הנוכחי של חינוך למיניות הסיפור האמיתי מתחיל דווקא בתגובה שלנו. משום שהתגובה שלנו, כך מסתבר גם על פי הספרות המקצועית, היא אחד הדברים הכי חשובים בסיטואציות האלו. המשחק חולף אבל התגובה שלנו נשארת (לחיוב ולשלילה). התגובה שלנו היא האקט החינוכי שמלמד את הילדים שלנו את הגבולות החברתיים אבל על הדרך מלמד אותם גם איך מתייחסים בבית שלנו לנושאים שקשורים למגע, גוף ומיניות.

ומתוך כך, תגובה מבוהלת, נוזפת או שיפוטית עלולה לייצר בושה, בלבול והתרחקות. ילדה שחווה תגובה כזו עלולה להסיק שגוף ומיניות הם נושאים מסוכנים או מביכים כאלה שעדיף לא לדבר עליהם, להתרחק או לעשות בהסתרה. ואילו תגובה רגועה, סקרנית וברורה (גם כשהיא מציבה גבול) מאפשרת למידה של מה מתאים ומה לא, ובו זמנית גם להרגיש תחושת ביטחון להמשיך לשאול, לשתף ולהתלבט איתך גם בעתיד. מעבר לגבולות עצמם, נרצה לגדל ילדות וילדים שיוודעים שכשמשהו מבלבל, מסקרן או מטריד יש להם את מי לשתף.

זאת הנקודה שבה אני אוהבת לעצור (במיוחד בהרצאות שלי כשאני מדברת על הנושא הזה) ולשלוח אתכם רגע להיזכר במשחקים המיניים בילדות שלכם. לא תמיד נזכור שהיו, לפעמים נזכור את התגובות של ההורים שלנו... נסו להיזכר בתחושות שהיו לכם שם. האם זכורה לכם תחושת ה"אסור" מבלי להבין מה מותר (ואיך זה השפיע על עיצוב המיניות שלכם אח"כ?), האם זכורה לכם התעלמות של ההורים? הסתרה שלכם? אולי זכורה לכם איזו שיחה טובה עם הורה?

לא סתם אני מפנה את זה רגע פנימה. כי הרגעים האלו שבהם אנחנו רואים את שומעים שהילדים שלנו היו באיזה משחק מיני כזה או אחר הם הרגעים שבו לפני שנפגוש את הילדים שלנו - נפגוש את עצמנו.

ופה לפעמים מתחיל להסתבך לנו.
למה?

כי זה פוגש את הפחדים הכי גדולים שלנו
כי אולי זה אומר משהו שלילי על ההורות שלי
כי אין לי מושג אם יש פה משחק מיני תקין או לא
כי אין לי מושג איך נכון להגיב
כי נכנסת שיפוטיות כלפי ההתנהגות המינית שלהם
כי זה מביך אותנו

כי זה חוזר על עצמו המון פעמים (לפחות בתחושה שלנו)
כי מפחיד לפספס משהו
כי זה הפתיע אותנו
כי אני נפגעת והפגיעה שלי מתערבבת עם הילדה שלי
כי לא דמיינו בכלל איזשהו הקשר בין מיניות לבין הילדים שלנו (התמימים והקטנים - מה קשור עכשיו לראות פין או פות של ילדה אחרת?)
ועוד...

רגע לפני שתמשיכו לקרוא תעצרו.

תשאלו את עצמכם איפה הדברים האלו פוגשים אתכם ותזכרו שהמפגש הזה הוא המפגש שיכוון את התגובה שלכם לילדים ולילדות שלכם.

למה בכלל ילדות וילדים משחקים משחקים מיניים? ולמה זה חלק מהתפתחות מינית תקינה?

במילה אחת: סקרנות. בשתי מילים: למידה וחקר.
ובפירוט: משחקים מיניים אצל ילדים הם חלק בלתי נפרד מתהליך ההתפתחות האנושית הרגילה, שמתחילה כבר מרגע הלידה. לרוב זה נובע מתוך סקרנות (לגוף שלהם ולגוף של אחרים). זה לא מגיע מתוך דחף או עוררות מינית (כמו שאולי נראה אצל מבוגרים) אלא יותר חקר עצמי וחברתי. ילדים וילדות חוקרות בגיל הזה מה זה גוף, מה שונה ומה דומה ביניהם לבין קבוצת השווים שלהם, הם בודקים כל מיני רגשות ותחושות, הם בודקים את הגבולות (של עצמם, של ההורים שלהם, של הגנן או המורה). מדובר על מיומנויות בסיס חשובות מאוד להתפתחות תקינה. ואגב, הן לא קורות רק באמצעות משחק מיני, יש דרכים נוספות, כמובן, אבל זאת אחת הדרכים הנפוצות.

ויש גם את המשחק הפסיכודרמטי (משחקי תפקידים, חיקוי ודימוי כמו לשחק באמא ואבא, רופאה וחולה, חתונה וכו'). כל אלו דרכים באמצעותן ילדים חוקרים יחסים, כוח, אינטימיות, מגע, גבולות וגוף. ככה הם מעבדים חוויות, נותנים במה לדמיון שלהם ולומדים את העולם. מתוך כך אחת ההמלצות המקצועיות המרכזיות בהקשר הזה היא להתבונן על המשחק המיני כעל תהליך למידה וחקר (ולא כאל בעיה או פגיעה). ו... רגע אני חייבת קריצה קטנה אל המיניות המבוגרת - הלוואי וגם היא הייתה שופעת סקרנות, חקר ולמידה... (ולמה איבדנו את החלק הזה איפשהו בהתבגרות המינית שלנו...?)

איך אפשר לדעת מתי זה משחק מיני ומתי זה משהו שדורש עצירה, בירור, או התייעצות?

הספרות המקצועית מאוד ברורה ועקבית (אני מתכוונת שלאורך השנים שבהם הנושא הזה נחקר החל מפרוייד ב-1905 ועד היום) בטענה שמשחקים מיניים בילדות הן התנהגות שכיחה ושהיא מצביעה על התפתחות אנושית תקינה.

האם זה אומר שילדים וילדות שלא מתנסים בכך ההתפתחות המינית שלהם לא תקינה? לא! כפי שכתבתי קודם יש דרכים נוספות ללמוד ולחקור את העולם. אבל כן חשוב לומר שמרבית הילדים והילדות יתנסו לאורך הילדות שלהם בהתנהגויות מיניות שונות (כמו "תראה לי ואני אראה לך" וכו'...). זה לא קשור למגדר. זה לא קשור לאם יש בבית טלויזיה או אין. זה גם לא קשור אם זה ילד בכור או ילדה יחידה.

יש אמירה נוספת שחוזרת על עצמה כמעט בכל ספר או מחקר שנוגע בנושא והיא שיש סימנים שמבדילים בין משחק מיני מייטיב לפוגעני.

ולכן, במקום ללכת עם תחושת בטן בלבד (שבדרך כלל מושפעת מהלחץ, המבוכה או הסיפור האישי שלנו), אפשר להסתכל על כמה עקרונות שמופיעים שוב ושוב בהנחיות ובספרות המקצועית. וכמו שאתם מכירים אותי – אני אלך על החיובי.

משחק מיני תקין לרוב יראה כך:

- הילדים והילדות יהיו קרובים בגיל ובכוח (כוח זה לא בהכרח פיזי אלא גם כוח חברתי, מעמדי) וגם יכירו אחד את השניה.
- בין כל הנפשות הפועלות בסיטואציה יש הדדיות (שני הצדדים סקרניים, המשחק יכול להיפסק מתי שירצו) ואם מבוגר יכנס ויסביר את חוקי הפרטיות או יעצור את המשחק יהיה שיתוף פעולה בלי התנגדות קיצונית או סערה חריגה.
- זה חלק ממגוון משחקים שמשחקים ולא איזה משחק קבוע שמשחקים אותו ורק אותו כל יום, כל היום. התנהגות היא לרוב ספונטנית ואקראית, ולא מתוכננת מראש שוב ושוב באותה צורה.
- משחק ילדי שיש בו התנהגות ותמימות ילדית ולא חיקוי של דימויים או התנהגויות מיניות של מבוגרים שאינה תואמת גיל.
- המשחק דומה באופיו למשחקים אחרים (תחפושות, שימוש בדימוין) ולא מלווה בהסתרה, הפחדה או שוחד.
- יתכן והילדים יבקשו לשחק בפרטיות- נשים לב להבדל בין הרצון הילדי (שרוצה להרגיש גדול ועצמאי יותר) לבין לשמור על סוד שאסור לספר להורים.
- רגשות – ייתכן שתופיע מבוכה קלה אם תראו את המשחק. המבוכה הזו היא חלק מתהליך למידה חברתי. לא אמורות להופיע תחושת מצוקה, פחד או לחץ.

הדבר החשוב להבין הוא שההבחנה בין משחק מיני תקין לבין מצב שדורש התערבות כמעט אף פעם לא ישען רק על פעולה אחת בפני עצמה אלא על הקשר. ומתוך כך – אותה התנהגות יכולה להיות

נורמטיבית בהקשר אחד, ובעייתית בהקשר אחר. ולכן ההסתכלות המקצועית תתמקד תמיד מתוך הקשר: בגילים, בהדדיות, בתחושת פחד או לחץ, ביחסי כוח ובתדירות. במקום לשאול "מה זה אומר על הילדה שלי?" (שאלה שיכולה להוביל מהר מאוד לתחושת בהלה, אשמה או חרדה) לשאול: "מה ההתנהגות הזו מספרת לי על הסקרנות, הגבולות או הצרכים של הילדה שלי ואיך כדאי שאגיב?" או "מה התגובה הכי מייטיבה שלי?"

מה בין סקסואליזציה מוקדמת לסוציאליזציה מינית? ומה הקשר למשחקים מיניים?

הו – טוב ששאלתם. זה סופר מעניין! נתחיל מלהבין את שני המושגים הללו. סוציאליזציה היא תהליך חיברות. בצורה הפשוטה ביותר זה אומר שזה תהליך שבו אנחנו לומדים איך להתנהל בתוך החברה שבה אנחנו חיים. במילים אחרות: מה מקובל ומה לא. לדוגמא: איך מקובל להתנהג, להתלבש, לדבר וכו'. סוציאליזציה מינית היא התהליך שבו ילדים וילדות לומדות איך החברה שלהם מתייחסת לנושאים שקשורים לגוף ולמיניות. לדוגמה: איך להתייחס לגוף שלי, איך להתייחס לגוף של אחרים (או ספציפית לגוף של אישה ולגוף של גבר), מה נחשב פרטי, מה נחשב מותר ומה נחשב אסור, מה מעורר מבוכה, מה מותר לשאול וכו'.

כמובן שהם לומדים את זה מהתבוננות עלינו אבל לא רק - הם ילמדו את זה גם דרך הסביבה החברתית שלהם: טלוויזיה, משפחה, פרסומות, ילדים אחרים בגן או בבית הספר, התנהגות של מבוגרים אחרים שהם יראו בסביבתם וכו'. סתם לשם הדגמה (ובעניין אחר לגמרי) - הם לומדים איך להתנהג עם הפלאפונים דרכנו. אם אנחנו צמודים לפלאפון, אם אנחנו הולכים איתו לשרותים, נרדמים איתו, מדברים עם אדם אחר תוך כדי שאנחנו מסמסים או אם לא ענינו לשיחה כי עכשיו אנחנו בשיחה עם אדם כלשהו. הם יראו שהטלפון לא לידנו בארוחת ערב ויראו שנכנסנו הביתה עם העיניים בנייד. הם לומדים ה-כ-ל.

אוקי. נחזור לנושא ונעבור למושג השני: סקסואליזציה מוקדמת. סקסואליזציה זה הפיכה של חומר לא מיני למיני. סקסואליזציה מוקדמת מתארת מצב שבו ילדים נחשפים, מאמצים או מגלמים תכנים, דימויים או התנהגויות מיניות בוגרות (לפני שההתפתחות הרגשית, הקוגניטיבית והחברתית שלהם מאפשרת להבין או להכיל אותם). לפעמים זה קורה באמצעות חיקוי לא מותאם של סיטואציות מבוגרים שהם נחשפו אליהן, ולפעמים אנחנו נעשה זאת באמצעות הפרשנות שניתן להתנהגות שלהם. נגיד: ילד נותן נשיקה לילדה ואנחנו נאמר בקול רם ועם דאחקה להורה אחר: "אוו... יפה!! מתי החתונה?" אז חבר'ה. לא. הנשיקה הזו לא קשורה לשום גילוי חיבה של מבוגרים. ותראו איך בשנייה אחת הפכנו אותה לכזאת. והם הקשיבו. ולמדו.

ואיך כל זה קשור למשחקים מיניים?

משחקים מיניים בילדות יכולים להיות חלק מתהליך סוציאליזציה מינית טבעי. כלומר דרך שבה ילדים לומדים על גוף, גבולות ויחסים כחלק מהתפתחות אנושית תקינה. כשאנחנו נגיב לסיטואציה מתוך פרשנות ונקודת מבט מבוגרת אנחנו עלולים לעשות סקסואליזציה מוקדמת למשחק המיני הילדי שלהם. וזה יכול לפגוע גם ביכולת שלנו לראות בבהירות את הסיטואציה ולהגיב אליה באופן מיטיב וגם להקשות עלינו ללמד אותם משהו שמותאם לגיל שלהם. בנוסף – משחק מיני שיראה סימנים של סקסואליזציה מינית (לא בפרשנות שלנו אלא במה שקורה בפועל) הוא לא משחק מיני מיטיב משום שהוא מכניס תכנים או דימויים מיניים מבוגרים. המושגים האלו נותנים לנו שפה ופרספקטיבה: להבחין בין סקרנות תואמת גיל לבין סקסואליזציה מוקדמת ולבדוק גם את הפרשנות המבוגרת שאנחנו משליכות על המשחק. לפעמים העבודה המשמעותית ביותר היא לא רק במה שיקרה בין הילדים, אלא דווקא במה שיתעורר בתוכנו כשנראה או נשמע על זה. דיוק ההבחנה יכול לעזור לנו גם להבין במה מדובר ואיך נכון להגיב.

בואו רגע נדבר תכלס

בחלק זה יופיעו ארבעה סיפורים שונים שיעזרו קצת להבין את כל מה שדיברנו עליו בחלקים הקודמים. כל הסיטואציות אמיתיות, מופיעות בעילום שם.

"ראיתי אותן משחקות בחדר, הצצתי ושחררתי"

אמא לילדה בת 5 שיתפה אותי שהיא ראתה את הבת שלה והחברה שלה משחקות ביחד והיא שמה לב שבמהלך המשחק החברה בדקה את הפות של הבת שלה. הן שיחקו בדלת פתוחה והאמא שמעה את הדיבורים ביניהם והחליטה לבדוק מה קורה. כשהתבוננה על שתיהן היא החליטה שהסיטואציה תואמת גיל ועזבה אותן לנפשו.

זאת דוגמא מעולה לתגובה מיטיבה, מבוססת הקשר: שתי הבנות באותו הגיל, חברות קרובות, משחקות בדלת פתוחה, המגע הוא חלק מהמשחק. לא כל משחק מיני דורש התערבות של מבוגר. אני יודעת שזה אולי נשמע מוזר אבל התערבות מיותרת עלולה דווקא לטעון את הסיטואציה בבושה או דרמה שלא היו שם מלכתחילה. הבחירה של האמא להציץ ולשחרר היא לא חוסר אחריות אלא הורות שמבינה שסקרנות היא חלק מהתפתחות ושזיהתה את הסיטואציה ככזו שנמצאת בתוך הגבולות שלה. תגובה טובה נוספת הייתה יכולה להיות גם עצירה של המשחק ואמירה שזה לא מתאים לשחק משחקים שכוללים מגע באברי המין. אפשר גם בערב, לפני השינה להגיד לילדה שלך: "שיחקת כל כך יפה היום עם החברה שלך, אני רק מזכירה לך שמשחק לא מערב מגע באברי המין".

"הגננת התקשרה וסיפרה שהבן שלי (בן 5) מנסה להכניס דברים לטוסיק של ילדים אחרים"

הגננת הוסיפה שצוות הגן כל הזמן העיר לו וניסה לעצור את הסיטואציה וזה לא עזר. בשלב מסוים הוא התחיל לעשות את זה בהסתרה מבלי שצוות הגן יראה. כאן יש מקרה אחר: יש פה עקביות (מעשה שחוזר על עצמו באופן תדיר) וגבולות שלא מופנמים. מתוך ההקשר והנסיבותיות הזו נדרשת התבוננות

נוספת על הסיטואציה. שאלות שנרצה לשאול:

מאיפה הגיע לו הרעיון? למה הגבולות לא מופנמים? האם התנהגות כזו שלא קשובה לגבולות קיימת גם מול נושאים אחרים או רק סביב מיניות? מה התגובה של הילד אחרי שמציבים לו גבול? במקרה הזה חשוב מאוד לקיים שיחה בין הצוות החינוכי להורים, לשאול את השאלות האלו (ונוספות) ביחד ולחשוב על דרך פעולה שתעזור לילד. האם בהכרח יש פה סיפור של פגיעה מינית? לא. האם יכול להיות פה סיפור של פגיעה? כן. בהחלט. אבל צריך לברר לפני שנכנס למסקנות. וזאת אולי הנקודה שכדאי לקרוא את מה שכתבתי על [האחריות הקהילתית שלנו כשדברים כאלה קורים בגן/ ביישוב/ בקיבוץ/ בשכונה](#).

“אבא, היום רני ואני הלכנו לשיחים והוא הראה לי את הפין שלו!”

לקבל את הבת שלך (כיתה א') מבית ספר ולשמוע את הסיפור הזה יכולה להיות חוויה ממש מטלטלת, מבלבלת, מפחידה. הדבר הראשון שאולי תרצה לעשות זה להתקשר להורים של הילד, לכעוס, להתעצבן, להגיד לילדה שלך שרני הוא לא חבר וכו'. התגובה הזו מובנת לגמרי. היא התגובה האינסטנקטיבית (זוכרים את החלק הראשון של הפוסט הזה...?) אבל שנייה. יש פה ילדה, ששיתפה אותך עכשיו במשהו שהיה היום. והתגובה הזאת לא באמת תעזור (לא לה ולא לך). היצה שלי היא רגע לעצור ולהגיד משפט אחד: "מתוקה שלי, איך אני שמח ששיתפת אותי". ואז להשתהות רגע ולחשוב על התגובה שלך. זה גם בסדר אם תאכלו רגע ארוחת צהריים ותדברו על דברים אחרים או שהיא תלך לצפות בטלוויזיה בזמן שאתה תנסח את התגובה שלך.

בניגוד למקרה הקודם יש פה משהו אחר. אין עדות לחזרתיות, אין מידע על כפייה, ואין בהכרח הפרת גבול חד-משמעית. יכול להיות שהיה פה שיתוף (וגם זה אגב קשה לנו לפעמים לקבל כהורים. שהבת שלי רצתה לראות את הפין שלו? שהיא אולי הראתה לו גם את הפות שלה?). חסרים פה בסיפור הרבה פרטים ולכן נדרש קודם כל בירור רגוע ומדויק של הפרטים ולא פעולה אימפולסיבית. את הבירור הזה נעשה כשאנחנו רגועים (ואם קשה לך להיות רגוע אז להעזר בהורה הנוסף או במורה) ונשאל שאלות לא שיפוטיות ולא מכוונות. ואם באמצע יתבלבל לנו, אז נעצור. נבקש עזרה מקצועית ונחזור אל הילדה.

איך זה ישמע? במקום "למה הלכת איתו לשיחים?" או "למה רצית לראות את הפין שלו?" לומר: "אני רוצה לשמוע איך הכל התחיל" או "מה הרגשת באותו הרגע?" או "מה דיברתם ביניכם?" או "זה משהו שקרה כבר פעם?" או "זה משחק שאתם משחקים הרבה ביחד?". בקיצור – שאלות פתוחות יאפשרו לבת שלך לספר את הסיפור שלה בלי להרגיש נחקרת או מואשמת.

יכול להיות שהיא תאמר משהו בסגנון: "היה לי ממש נעים ומצחיק". וזה עלול להציף אותך. כי אולי משהו לא בסדר בזה שהיא לא הרגישה נוח ונעים?

אז רגע. התגובה שלה לא מעידה על בעיה. ילדים וילדות יכולות לחוות סקרנות, צחוק, ואפילו שיהיה להם נעים גם בתוך סיטואציות שאינן מתאימות. בגלל זה חשוב שנלמד אותם. שדברים יכולים להיות מצחיקים ונעימים אבל לא כל מה שמצחיק ונעים הוא מתאים. ואיך נראות סיטואציות מתאימות. ומה לעשות כשמשהו נעים אבל לא מתאים [הנה מה שכתבתי על איך ללמד אותם את הנושא הזה](#).

ואם במהלך השיחה יעלו סימנים שידאיגו אותך (נגיד סימנים של לחץ, סודיות, חזרתיות או פערי כוח) כאן כבר המקום לערב את בית הספר ולחשוב מה לעשות.

"הגנת התקשרה לספר לי שהבת שלי (בת 4) כל הזמן נשכבת על בנים בגן ומתנועעת עליהם כאילו היא באקט מיני"

אני מניחה שבקריאה של הסיטואציה הזו כבר יש איזה כיוצ'וץ בבטן. ולא סתם. יש בתאור הזה כל כך הרבה דברים שמעלים נורה אדומה:

- חיקוי ברור של התנהגות מינית של מבוגרים
- עקביות וחזרתיות
- לא ניכר שיש הדדיות
- העובדה שהיא נצמדת רק למגדר אחד (בגיל הזה העניין המגדרי לא אמור להיות אישיו אלא אם הוא מושפע ממהו חברתי שהילדים למדו)

הנה דוגמא של משחק מיני לא תקין. כזה שמחייב טיפול ובירור מידי. רגע לפני שאכתוב למי לפנות אני רוצה לכתוב עוד אמירה כואבת אבל חשובה: יכול להיות שהתנהגות כזו תעיד על כך שהילדה עברה פגיעה מינית. אבל זה לא מחייב. אז שניה רגע עם המסקנות. אבל אם כן יתברר שהייתה פגיעה, עם כל הקושי שבדבר – עכשיו אתם יודעים. וזה אומר שעכשיו אפשר לעזור לה. הרבה פעמים ילדים יוציאו החוצה דרך משחק והתנהגות כל מיני חוויות שהם חוו כמו לדוגמא חוויות של פגיעה. אם זיהינו וראינו זה אומר שאנחנו יכולים לעזור להם. לא נוכל למחוק את מה שהיה אבל בהחלט יש לנו השפעה על איך הדברים יתעצבו בהמשך ואיך הם ישפיעו ויבנו את הילדים והילדות שלנו. ולכן מאוד מאוד חשוב וקריטי (ואני בדרך כלל לא כותבת בצורה כזו דרמטית) – לפנות כמה שיותר לתמיכה ולטיפול רגשי. לא לשטח, לא להתעלם, לא להגיד יהיה בסדר. לפנות לגורם מקצועי שילווה אתכם. ויש ריפוי. לגמרי.

למי אפשר לפנות?

- למערך הטיפול והייעוץ של הגן
- לרווחה של העיר/המועצה
- לאחד ממרכזי ההגנה של "[בית לין](#)"
- לאחד ממרכזי הסיוע לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית
- [מכון חרוב](#)

יש עוד גורמים שונים בישראל. לא משנה למי – תבחרו אחד, זה שאתם הכי סומכים עליו, שינחה אתכם איך ומה לעשות.

אל תשארו עם זה לבד.

ובהקשר של המקרה הזה: ההורים התקשרו לבית לין שנתנו להם הנחיות איך לשוחח עם הילדה ומה לשאול אותה. בשיחה עם הילדה התברר להורים שבכל פעם שהביביסיטר מגיעה לשמור על הילדה

(לפחות ערב בשבוע) מגיע גם החבר שלה. ושניהם נוהגים לקיים יחסי מין על הספה בסלון והילדה המתוקה מתעוררת מהרעשים וראתה אותם כמה פעמים. ילדים לא תמיד יודעים להגיד שראו משהו שעושה להם לא נעים או לא נינוח. הם מתנהגים את זה, וזה מה שהילדה החכמה הזאת עשתה.

לסיכום

יש הרבה מאוד שיטות שמנסות לעשות לנו סדר בסיווג סיטואציות כמייטיבות או לא. אחת השיטות הידועות היא השיטה של טוני קוואנאג' ג'ונסון שפיתחה מודל לסיווג התנהגויות מיניות בקרב ילדים מתוך העבודה היומיומית שלה בקליניקה. היא עשתה את זה משום שבשנות ה-80 וה-90 התנהגויות מיניות של ילדים נתפסו אוטומטית כסימן לפגיעה מינית או כהתנהגות סוטה ולכן היא ביקשה לייצר הבדלה מתוך הבנה שהתנהגויות שונות מצריכות תגובות שונות ושלא כל התנהגות מינית בילדות היא בעייתית.

הסיווג שלה היה נראה כך:

- סקרנות תואמת גיל
- התנהגות שדורשת גבול ותיווך
- התנהגות שמצריכה התערבות טיפולית / עצירה.

המטרה שלה הייתה לאזן בין קצוות של הכחשה והיסטריה. היא כינתה את המודל שלה "מודל הרצף" (שהגיע יותר מהמיקום הטיפולי) ויש מודל חינוכי שפותח מתוכו שנקרא "מודל הרמזור". מודל "הרמזור" הוא למעשה כלי חינוכי שנועד לעזור לעשות סדר (והוא מודל מעולה!!!) אבל חשוב גם להכיר במגבלות שלו והן שהוא עלול לפשט מידי מציאות מורכבת. ההתנהגות המינית בילדות לא תמיד מתקיימת בצבעים ברורים אלא על רצף התפתחותי שבו ההקשר חשוב לא פחות מהפעולה עצמה, ולכן נשאל כל פעם מחדש: מה הסיפור שהסיטואציה הזו מספרת לי? על מי שנמצאים בה, על ההקשר שבו היא קרתה? ומתוך כך - מה התגובה שנדרשת ממני עכשיו.

המודלים נותנים לנו שפה אבל הם לא מחליפים את התבוננות המבוגרת שלנו (בבית, בבית ספר או בגן). הם יכולים לכוון אבל לא לחשוב במקומנו. בסופו של דבר, המשחקים עצמם חשובים אבל לא פחות חשוב הוא האופן שבו אנחנו נפגוש ונתווך אותם. לכן, נדרשת כאן לא רק מודעות ונוכחות הורית, אלא גם הסכמה אמיצה לפגוש את מה שזה מעורר בתוכנו ולהבין שבתגובה שלנו אנחנו נעצב, נשפיע ונחנק לתפיסות והבנה שלהם על מיניות, גוף ויחסים. בקיצור - חינוך מיני חיובי.

--

הטור פורסם במקור [באתר של סהר גל](#)

לפתוח דלתות ולהוביל שינוי

יום פתוח

דלת פתוחה
קייזום פמיניזם בריאה

תעודת הסמכה בחינוך למיניות בריאה (CSE)

11.5.26
20:00 - 200M

- ✓ היכרות עם תוכנית ההכשרה
- ✓ סקירת אפשרויות התעסוקה בתחום
- ✓ מענה לשאלות ולהתלבטויות
- ✓ הרצאה קצרה בנושא מיניות ובינה מלאכותית
- ✓ עם ד"ר אדוה ברקוביץ' רומנו

יום פתוח לתכנית ההכשרה של דלת פתוחה

ביום שני, 11.5, בשעה 20:00 בזום יתקיים יום פתוח לתוכנית ההכשרה לחינוך מיני והנחיית קבוצות במיניות בריאה של הדלת הפתוחה, כולל הרצאת אורח: "בינה מלאכותית ומיניות" של ד"ר אדוה ברקוביץ'.

50% הנחה בדמי הרישום לנרשמות/ים ביום הפתוח.

[להרשמה](#)

בלי פילטרים

איגוד מרכזי הסיוע
לנפגעות ולנפגעי תקיפה מינית
إتحاد مراكز المساعدة
لضحايا الاعتداءات الجنسية

לדבר על מה שחשוב באמת.

בואו להנחות בני ובנות נוער

בשיח אמיתי על מיניות מיטיבה ומניעת אלימות מינית

אם יש לכן/ם לב פתוח ונסיון בהנחיית ילדים ונוער - הצטרפו אלינו!

מחלקת החינוך של מרכזי הסיוע מגייסות מנחים ומנחות להנחיית סדנאות ברחבי הארץ. פרטים והגשת מועמדות בקישור <<

מרכזי הסיוע לנפגעות ונפגעי תקיפה מינית מגייסות מנחות. ים לשנה"ל תשפ"ז

מרכזי הסיוע מגייסות מנחות ומנחים להעברת סדנאות למיניות מיטיבה ומניעת אלימות מינית. מחלקות החינוך שלנו מגיעות מדי שנה ליותר מ-100,000 בני ובנות נוער ברחבי הארץ, זו ההזדמנות שלך לקחת חלק בעשייה חינוכית משמעותית ולהיות חלק משינוי חברתי.

אנחנו מחפשות נשים וגברים עם ניסיון בעבודה עם נוער, הדרכה או הנחיית קבוצות, ובעלי תואר ראשון לפחות בתחומי הטיפול, החינוך, המגדר או העבודה הסוציאלית.

[מלאו את הפרטים בקישור המצורף](#)

עד כאן להפעם.

לפרסום במידעונים הבאים, או לכל רעיון או עניין אחר, מוזמנות. ים לפנות אלינו במייל

info@sei.org.il

עורכות: עתר רוזנפלד, ד"ר נטע ארנון שושני